

Dene köcökpa te Pawülü ba fü wü kpara ka Yesu agbü Korinito 2 Korinito

Masere si-ngü

Dene kpah gara köcökpa, te Pawülü ba fü wü kpara ka Yesu Kurisito agbü Korinito.

Nih tanga gbü 1 Korinito 5:9, gü ba, te enga gina, o Pawülü ba mene köcökpa, te nih ngbü eï, gü ba, gina Korinito ne, la de, engu ba ta gara köcökpa eyi, tima fü wü kpara ka Korinito. Te di bala, 1 Korinito la, ah zu de gina köcökpa, de te Pawülü tima fü wü kpara ka Korinito, nda de. Amba nih ngbü eï, gü ba, ah de 1 Korinito ne, angü ah de gina köcökpa ka Pawülü fü wü kpara ka Korinito, te wüh to eyi esüka gara wü buku gbü *Ngari Me. Angü gigina na, ta te Pawülü ba ne, dürü ka-ye eyi.

Teka mene köcökpa ne, te nih ngbü eï, gü ba, 2 Korinito ne, ah ena adi ka-ye de ebabata, anga ebalala köcökpa te Pawülü ba fü wü *kpara ka Yesu agbü Korinito. Nih ngbü eï, gü ba, 2 Korinito ne, teka te köcökpa la di de e'ba'basu köcökpa ka Pawülü fü wü kpara ka Korinito, te wüh to eyi esüka wü gara buku, te di gbü Ngari Me.

Fingangü ka wü gara kpara te ewü wu ngü fa sü, gü ba, sidi nga mene köcökpa te nih ngbü eï, gü ba, 1 Korinito, ta te Pawülü tima fü wü kpara ka Yesu agbü Korinito ne, wü gara kpara agbü Korinito kpala kpo ta da efala Pawülü, da ekpa

ngüngü na, gü ba, “Pawülü de mürü fiti, angü engu zu de *mürü tima ka Yesu nda de.” Tekä ngü la, fü Pawülü ayia gbü Efeso, anü agbü Korinito, teka de ni reke ngü la kpala. Dela, ah de mene kokoro kaka, te engu mala, gü ba, “Ngü la to ta mere cinga fü wü kpara ka Korinito fa sü ne.” (Mü ena amaka ngü la gbü 2 Korinito 2:1.) Ffü Pawülü ayia ta azinga te mene wü kpara, te ewü mere siti ngü la. (Mü ena amaka ngü la gbü 2 Korinito 13:2). Ffü ah alügü nga ye, adu agbü Efeso.

Ta te Pawülü du agbü Efeso ne, ah du ba gara kpeke köcökpa kpah eyi fü wü kpara ka Korinito la. (Mü ena amaka ngü la gbü 2 Korinito 2:3-4). Ah tima ta köcökpa la esaka Tito. Ffü ewü ayia areke ngü ake Tito, gü ba, te Tito ena ayia gbü Korinito, teka adu agbü Efeso la, ah le de Tito fü to gbü Makedoniya bete Türüwa. Amba sidi nga ngü te Tito nü sü tete, fü wü gara siti ngü akpo da emere te-wü gbü Efeso sela, teka ngü ka Yesu, te Pawülü ngbü erī wü kpara di ne. (Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Wü Mürü Tima 19:23-41.) Te di bala, fü Pawülü ayia gbü Efeso, teka de ni nü, ni maka Tito agbü Türüwa kpala. Kpah bala, teka de ni rī wü kpara de kpala de ngü ka Yesu. Amba baka te engu koro kpala, Tito koro nda la de. Ffü ngü la ayia ato mere cinga emaguma Pawülü. Ffü Pawülü adu ayia sela, ale kaje, anü agbü Makedoniya. Ffü ah anü amaka Tito kpala. Ffü ah aje züka ngü, te wü kpara ka Korinito mere ne, gömö Tito. Angü wüh le ngü ka köcökpa, te Pawülü tima fü ewü ne, reke areke. Sidi nga züka ngü te Pawülü je de bala,

fü ah adu aba mene köcökpa, te nih ngbü eï, gü ba, 2 Korinito ne.

Wü ngü te mü ena amaka gbü köcökpa ka 2 Korinito ne, wüh dene.

Sapita 1-7 Ngü te di ezungba wü Pawülü de wü kpara ka Yesu

Sapita 8-9 Ngü teka jiase fü wü mürü cinga agbü Yudaya

Sapita 10-13 Wazi te Yesu to fü Pawülü angü engu de mürü tima kaka

Dene mandï ka Pawülü fü wü kpara

ka Yesu Kurisito agbü Korinito

¹ De-yi, wü *kpara ka Yesu Kurisito agbü Korinito, a ba köcökpa ne fü yi me-a, de-ra Pawülü, te Me fe ra *mürü tima ka Yesu, ake enga ni nih, Timoteyo. A to mandï fü yi, wü kpara ka Yesu de kpala, kpah de wü kpara ka Yesu agbü tö ka Akaya 'buru. ² Wö nih Me ake Miri Yesu *Kurisito di de yi, de wüh to gu ngü ka-wü fü yi, de *züka maguma wü.

Dene ngü teka wazi te Me ngbü eto fü nih

³ Ma gbo nga iri Me, te di de Wö ye Miri ka-nih Yesu Kurisito ne, angü engu ngbü ewu cinga nih, fü ah angbü ele ta-ngü te nih. ⁴ Engu ngbü kpah eto wazi fü nih, gbü wü cinga te ngbü embü nih ne 'buru. Te di bala, nih ti kpah eyi ale ta-ngü te wü bu nih, adi egu maguma ewü gbü cinga ka-ewü, teka wazi de te Me ngbü eto fü nih ne. ⁵ Angü te nih maka mere cinga baka nda Yesu Kurisito la, Yesu ena ele ta-ngü te nih, de mere wazi ka-ye. ⁶ Cinga te a ngbü ezü ne, ah teka

ngü ka-yi, teka de yi je ngü ka Yesu, fü yi aküwa. Kpah bala, wazi te Me ngbü eto fü a gbü cinga ka-a ne, ah kpah tüngü yi, teka de yi maka wazi, fü yi arü di kpekpeke gbü cinga ka-yi, te ngbü embü yi kpah baka nda-a ne. ⁷ Te di bala ne, a kpe cürü de, angü a wu eyi, gü ba, te yi ngbü emaka cinga, kpah baka nda-a la, yi ena amaka wazi kpah baka a, fü yi arü di kpekpeke gbü ngü ka Me.

⁸⁻⁹ Wü di enga wüna, a le amala nga cinga, te mere a agbü Asiya, ne fü yi. Dela cinga nda de. Angü ah de mere siti cinga, te fa wazi a cu afa. Fü a afi, gü ba, “A ena akpi akpi gbü cinga la, a ti aküwa nda-a de.” Amba cinga la mbü a kükürü nda de. Ah teka de a ce ngü ka-a 'buru esaka Me, de engu küwa a me-ye. Angü wazi a be teka ngü la nda de. Amba wazi Me ladü. Engu ti eyi azükü wü kpara gbü kpi, duu me-ye. ¹⁰ Wayi, Me küwa a gbü siti kpi la eyi fanü. Engu ena aküwa a kpah aküwa, gbü wü gara cinga, te ena amaka a te gara. Angü a o fingangü ka-a eyi 'buru eküte Me, gü ba, “Fanü, engu ena angbü fi bü da eküwa a gbü wü ngü 'buru.” ¹¹ Ah le kpah de yi di eyi-ta Me fü a, angü gba ka-yi la ena ale ta-ngü te a. Tekä ngü la, mere bi wü kpara ena agbo nga Me teka ngü ka-a. Kükürü de, angü Me ena adi eküwa a, teka gba te bi wü kpara ngbü eku fefe teka a ne.

Dene si-ngü te ma koro tete na kpaka yi la de ne

¹² Wü di enga wüna, wü gara kpara ngbü esu wu eküte a, gü ba, a de wü mürü fiti. Ah bala de! Angü a giri mani, teka adi efiti wü kpara di, baka

wü kpara ka füh kotö ne, nda-a de. A wu eyi, gü ba, gbü ngbüngbü ka-a füh kotö sene, a ngbü fi bü emere ngü de maguma a biringbö, te ngbü ereke gbü jia Me, teka wazi de te Me ngbü eto fü a ne. Angü dela ngü te ngbü eto tadu fü a. Zu ngü te a ngbü emere ne, yi wu ta kpah kpo, gbü ngbüngbü ka-a esüka yi de kpala ne. ¹³⁻¹⁴ Ngü de te a ba tima fü yi ne, ngü gbügbü 'basu 'basu nda de. A ngbü emala ngü fü yi mbölö mbölö, baka te yi ngbü ewu, da eje ngü gbügbü na ereke areke ne. Ah le de yi fi ngü ne mbi mbi mbi. Te yi wu ngü ka-a mbi mbi la de la, ah le de ngü ka-a ri gbü nzö yi, teka fü yi ao fingangü ka-yi tete. Te yi mere bala la, ngü ka-a ena ato tadu fü yi, kpah baka te ngü ka-yi ena ato tadu fü a te gara, gbü sikipi te Miri Yesu ena adu akoro tete.

¹⁵ Ma wu ngü la eyi, fü ra adu ao ta gbü fingangü ka-ra, gü ba, “Ma ena akoro aceka yi te enga gina, o ra nü agbü Makedoniya la de, teka de yi maka tadu du 'basu.” ¹⁶ Angü ma fi ta, gü ba, “Te ma ena ayia agbü Asiya, da enü agbü Makedoniya la, ma ena afü kpuru to kpaka yi sela. Kpah bala, gbü dudu ka-ra agbü Makedoniya, ma ena afü adu kpah kpuru kpaka yi sela, teka de yi le ta-ngü te ra, teka nünü ka-ra agbü Yudaya.” ¹⁷ Amba, baka te ma koro eyi agbü Makedoniya, ma fü kpuru kpaka yi de ne, ngü la gbü jia yi esiti? Yi ngbü efi, gü ba, ma de mürü mani, te ma ngbü emala ngü efüfü afüfü? Ah bala de!

¹⁸ Wü di enga wüna, ma mala ngü fü yi 'basu 'basu nda-ra de. Ngü te ma mala fü yi de bala ne, ah de zu ngü, te Me wu kpo. ¹⁹ Angü ngü

ka Yesu Kurisito, Ye Me, te a ngbü emala fü yi ake Sila bete Timoteyo ne, ah de ngü 'basu 'basu nda de. Ah ka-ye zu ngü ka Me biringbö. ²⁰ Angü mere bi züka ngü ta te Me mala gügü, gü ba, “Ni ena amere fü wü kpara ka-ni ne,” wü ngü la 'buru, nih maka eyi, teka ngü ka Yesu Kurisito. Te di bala, nih ngbü egbo nga iri Me, teka ngü ka Yesu. Fü nih angbü kpah emala, gü ba, “Ah di bala,” teka iri Yesu. ²¹ Me fe nih de nih ma 'buru me-ye, ao wü kpara ka-ye tete, teka ngü ka Yesu Kurisito. Fü ah ayia ato wazi fü nih, teka de nih rü kpekpeke gbü tima ka-ye la. ²² Me wa kpah tere eyi eküte nih, te ena adi esere nih, gü ba, nih de wü kpara kaka. Angü ah tima *Nzila Wazi ye, akoro angbü emagama nih, baka gina takpa ka *küküwa, te Me ena ato te gara fü nih agbü sü ka-ye agbü kpä ne.

²³ Wü di enga wüna, ma su wu de. Me wu ngü la kpo. Si-ngü de te ma koro tete kpaka yi la de ne, ah teka te ma je nga *siti ngü ka-yi. Ngü de te ma je la, ah ke te-ra fa sü. Fü maguma ra ayia agürü. Fü ra ayia awu fanü, gü ba, te ma ena akoro ta kpaka yi kere sidi nga ngü la, de bane ma ena aro mö fü yi kpekpeke, fü ngü la ato cinga fü yi. Te di bala, fü ra ayia afi, gü ba, ma ti anü kpaka yi la de. Ah le de ma ba ngü la, tima fü yi bü gbü köcökpa. ²⁴ Yi ngbü efi, gü ba, a le ao te-a baka wü mere kpara, teka angbü gbü nzö ani de wazi? Ah bala de. A le arä yi, da eto wazi fü yi, teka de yi di engbü de mere tadu, angü a wu eyi, gü ba, yi to maguma yi eyi fü Yesu Kurisito fanü fanü.

2

¹ Gbü gara kokoro ka-ra ta kpaka yi ne, ma mala ta ngü fū yi kpekpeke, te to mere cinga emaguma yi fa sü. Kpah bala, ngü la du to mere cinga te ra kpah fa sü. Teka ngü la, fū ra adu afi, gü ba, ma ti adu anü kpala, ato gara cinga emaguma yi bala, nda-ra de. ² Angü te ma to cinga emaguma yi bala la, kpara te ena adu ato tadu te ra neh da? Ah ena adi kpah bü de yi, de te ma ena ato cinga emaguma yi ne, de? ³ Dela si-ngü te ma ba ta köcökpa fū yi, de riri kpekpeke, teka de yi ce ngü la, tete na ne. Ma mere ngü la kükürü de, angü te ma ena adu akoro kpaka yi kpala la, nih ena angbü de mere tadu de nih ma, ma ti angbü de cinga tine de. ⁴ Ngü ta te ma ba fū yi la, ah ke te ra cu fa sü, baka te maguma ra ena akolo akolo la. Ma ba ngü la cu de ngura gbü jia ra. Ma le ta ato cinga fū yi de, amba ma ba ngü la bala, kükürü de, angü ma le yi cu de maguma ra 'buru.

Dene ngü teka kpara de te mere siti ngü

⁵ Wü di engä wüna, kpara te mere *siti ngü la, to cinga eyi fere fanü. Amba ma wu eyi, gü ba, ah to kpah mere cinga eyi fū yi 'buru. Ma le amala ngü kaka kpekpeke fa sü de. ⁶ Ma ba ta ngü fū yi, gü ba, ah le de yi to kuru tete. Fū mere bi yi ale ngü la. Amba titine kuru te yi to tete ne, ah ti la eyi bala. ⁷ Angü titine engu fū ngü ka-ye eyi, du ngbü engbü de cinga. Te di bala, yi mere e ato gara cinga fefe tine de. Ah le de yi boro siti ngü kaka-na, fū yi adu ato wazi fefe na, angü engu ena akpi ka fingangü. ⁸ Titine, ma

ngbü enda'ba te-ra fū yi. Ah le de yi du sere fefe, gü ba, ani ngbü ele engu cu de maguma ani fanü fanü. ⁹ Si-ngü ta te ma ba ngü la fū yi, gü ba, yi to kuru fefe tete ne, ah dene. Ma le ta are fingangü ka-yi, anga yi tī eyi amere wü rīrī, ta te ma mala fū yi ne, fanü? ¹⁰⁻¹¹ Te di bala, ah reke fa sü, te yi ena adu aboro siti ngü kaka. Angü, te yi boro siti ngü kaka-na eyi la, ma ena aboro siti ngü kaka kpah aboro fanü. Amba nda-ra, teka mene siti ngü de te engu mere fere ne, Yesu Kurisito wu eyi, gü ba, ma boro siti ngü kaka la eyi gügü. Ma mere ngü la bala, teka de ngü la to wazi fū yi, angü *Satana ena amaka wazi, fū ah asiti tima ka-nih. Nih ce ngü ka makpü, de siti maguma asidi, angü nih wu kpo, gü ba, ngü ka makpü la, ah de mani ka Satana!

Dene fingangü te mere ra agbü Tüürüwa

¹² Ma ba ta köcökpa de kpeke rīrī gbü ye, teka *siti ngü la eyi, fū ra atima fū yi esaka enga ni nih, Tito. Fū ngü ka köcökpa la ato mere bi fingangü gbü nzö ra. Sidi nga ngü la mba ce, fū ra ayia gbü Efeso, anü agbü Tüürüwa, teka amala ngü ka Yesu Kurisito fū wü kpara de kpala. Fanü, fū ra amaka mere bi zūka ngü kpala, angü Me ü kaje fere me-ye, teka amere tima la tete kpala. ¹³ Ma ngbü efi ta, gü ba, te ma ena akoro kpala la, ma ena amaka Tito kpala, de lügü-ngü ka-yi. Amba ma maka engu nda-ra de. Fū maguma ra angbü de mere cinga teka ngü la. Te di bala, fū ra ayia ato mandī fū wü *kpara ka Yesu Kurisito, de agbü Tüürüwa la, ayia anü sü ka-ra agbü Makedoniya, teka agīrī

Tito. Fū Tito akoro amaka ra kpala.* Fū ah ayia amala nga wū zūka ngü ka-yi la fere, gü ba, “Yi fū maguma yi eyi, du ce siti ngü la.” Te ma je ngü la, fū maguma ra adu agu.

Dene ngü teka wazi Yesu Kurisito

¹⁴ Nih gbo nga iri Me! Angü engu de mere kpara te ngbü eti engagira nü fū nih, teka ngü ka Miri Yesu Kurisito, baka mere kpara ka nzö-gü, te ngbü eliki wū vü-gü ka-ye. Me ngbü ebaya ngü ka Yesu te komö a, te wü sü 'buru, baka zūka se e, te ngbü egba sü me-ye la. ¹⁵ Angü ngü ka-a, te a ngbü emala teka Yesu Kurisito ne, ah ngbü efu baka zūka se e gbü gü Me. Wü kpara te Me küwa ewü eyi ne, ngbü eje zūka se e la me-wü de tadu. Mene wü kpara, te wüh dürü eyi te kaje ka Me ne, wüh ngbü kpah eje se e la. ¹⁶ Amba ngü ka Yesu, te a ngbü emala ne, du ngbü efu gbü gü ewü ba se kövö la, angü wüh le ngü la nda-wü de. Te di bala, Me ena aza ewü te gara, agü agbü wa. Amba fū mene ewü te Me küwa ewü eyi ne, ngü ka-a ngbü fū ewü baka zūka se e, te ngbü eküwa ewü. Angü ngari Me ngbü eküwa mene wü kpara te ewü le ngü la, amba mene wü kpara te ewü le ngü la de ne, wüh ena akpi. Te di bala, ah le de Me to wazi fū a teka tima ka Yesu la, angü a ti amere tima la de tete-a nda-a de! ¹⁷ Wü gara kpara ngbü efi nda-wü, gü ba, ngü ka Me de e, te wüh ngbü emaka jiase gbügbü. Amba nda-a ngü, ah bala nda de. Me fe a me-ye, o ba wü *mürü tima ka

* **2:13** 2:13 Mü ena amaka ngü ka Tito te maka Pawülü gbü Makedoniya ne gbü 2 Korinito 7:5-6.

Yesu Kurisito. Te di bala, a ngbü erü engagira Me, teka adi emala zu ngü kaka fü wü kpara, de maguma a biringbö.

3

Dene ngü teka tima te Me to fü a

¹ Ngü de te a ba fü yi, teka tima te Me to fü a ne, ah gbü jia yi baka te a ngbü egbo nga a? Yi wu de, gü ba, Me tima a me-ye? Fingangü ka-yi gü ba, ah le de a koro kpaka yi de köcökpa, te ena asere züka ngü ka-a fü yi, baka te wü gara kpara ngbü emere ne? Anga ah ena adi de köcökpa, te yi ena aba me-yi, teka asere züka ngü ka-a fü wü kpara? Ah bala de!

² Yi me-yi de köcökpa, te ena asere ngü ka-a fü wü kpara. Angü wü kpara 'buru ti eyi awu, gü ba, yi je ngü ka Yesu eyi gömö a, fü yi afü maguma yi, adu angbü emere wü ngü te ngbü ereke gbü jia Me. Te di bala, wü kpara 'buru ena awu züka ngü ka-a eküte yi, gü ba, a de wü *mürü tima ka Yesu fanü. ³ Wü kpara 'buru ena angbü eceka yi baka köcökpa, te Yesu Kurisito ba cu me-ye, teka tima ka-a ne. Angü, ta te yi le ngü ka Yesu gömö a ne, Yesu tima *Nzila Wazi Me fü yi, teka afü maguma yi, ato wazi fü yi, de yi di emere züka ngü ka Me di.

⁴ A mala ngü la bala kükürü de, angü a wu reke cu areke, gü ba, Me fe a me-ye, fü ah ato wazi fü a, teka amere tima ka-ye la di, teka ngü ka Yesu Kurisito. ⁵ Amba a ti amala, gü ba, a ngbü emere tima ka Me ne gbü wazi ka-a ne, de. Me ngbü eto wazi la fü a me-ye, teka amere tima

ka-ye ne di. ⁶ Angü, teka ngü ka Yesu Kurisito, Me du reke to kaje fü nih, wü kpara ka-ye, teka fü nih aküwa tete. Fü engu adu ao a wü mürü tima ka-ye tete, teka de a di emala ngü ka-ni la fü wü kpara. Ta gügü, te Me nzö *ngüte de wü di enga *Yisarayeles ne, Me to ta *Riri ka-ye gömö *Müse. Fü Müse ayia aba ngü la eküte fara da.* Amba to kaje, te Me ü fü nih ne, ah ka-ye kpikpi ye. Ah de ngü ka Riri, te wüh ba aba ne, nda de. Ah ka-ye de ngü ka Nzila Wazi Me, te Me o emaguma nih. Baka te wü di enga Yisarayeles ti amere Riri, ta te Müse ba ne, mbi mbi de ne, fü ngü la adu ato kpi fü ewü. Amba Nzila Wazi Me ngbü nda-ye eküwa kpara fi mere badi.

⁷ Me fe ta Müse teka amala nga gina Riri ka-ye la fü wü di enga Yisarayeles. Gina Riri la ti aküwa kpara nda de. Amba gbü sikipi ta te Müse to Riri la fü wü di enga Yisarayeles tete, fü Me ato mere wazi ka-ye fefe fanü fanü. Angü gbüra Müse kpo ta eci ka wazi ka Me la. Te di bala, wü di enga Yisarayeles ti ta aceka gbüra Müse mbi mbi de. Tine, sidi nga ngü la mba cükü'daye, fü e la adu anza.† ⁸ Amba nda-a, wazi te Me to fü a, teka amala to ngü ka *küküwa ka Nzila Wazi Me fü yi di ne, wazi la ena afa nda gina Riri ka Müse la ka. ⁹ Wayi, gina Riri la de züka ngü fanü, amba kpara, te ti amere wü Riri la 'buru areke areke ne, nda ma. Te di bala, Me ena ato kuru te wü kpara, teka ngü ka Riri ka-ye, te ewü le amere de ne. Amba to

* **3:6** 3:6 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Gogo ka wü Yisarayeles 34:27-28. † **3:7** 3:7 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Gogo ka wü Yisarayeles 34:29-35.

ngü te Nzila Wazi Me ngbü emere emaguma nih ne, du ngbü ereke nih gbü jia Me me-ye. Te di bala, wazi ngü ka Yesu ka-ye kpekpeke fa nda gina Riri la ka! ¹⁰⁻¹¹ Ta gügü ne, gina Riri la ngbü de wazi ye, angü Me to ta me-ye. Amba enatikine, wazi Riri la nza eyi, teka to ngü ka Yesu, te ngbü eküwa nih fi mere badi ne. Angü ngü ka Yesu ti anza nda de.

¹² Teka ngü la, a kpe cürü nda-a de. Fü a angbü emala ngari Yesu fü wü kpara 'buru ngbaa ngbaa ngbaa ne! Angü a wu eyi, gü ba, tima ka Yesu ti anza nda de. ¹³ Amba a baka Müse nda-a de. Angü ta te gbüra Müse ngbü eci tete ne, wü di enga Yisarayeles ngbü ta ekpe cürü. Fü Müse ayia ai gbüra ye, ani de bongo. Amba gbüra Müse la ngbü ta fi bü eci aci bala ne nda de. Ah kpaah baka wazi diri Riri ka Me, te ngbü fi badi nda de ne. ¹⁴ Amba wü di enga Yisarayeles je si-ngü gbü diri Riri la mbi mbi nda-wü de. Kükürü de, angü nzö ewü ta kpekpeke, ngü ka Me ri gbü nzö ewü de. Akoro enatikine dene, te wüh tanga ngü gbü Gina *Ngü Mürü ka Me la, ah ge baka te wüh ni jia ewü de bongo, baka nda Müse tane. Teka ngü la, si-ngü gbü Gina Ngü Mürü, te wüh ngbü etanga la, ah ti ari gbü nzö ewü nda de. Amba mene kpara te to maguma ye fü Yesu, Yesu ena afuru e, te ni jijia baka bongo la, asidi. ¹⁵ Enatikine, te wü di enga Yisarayeles tanga Riri, ta te Me tima gömö Müse ne, si-ngü la ri gbü nzö ewü nda la fi de. ¹⁶ Amba mene kpara te fü maguma ye, du le ngü ka Miri Yesu, Me ena afuru e gbü jijia baka bongo la, asidi, teka fü kpara la awu si-ngü gbü

Riri ka Me areke areke, gü ba, ngü te ena aküwa nih, ah 'duwa de ngü ka Yesu. ¹⁷ Angü te mü to maguma mü fü Miri Yesu, *Nzila Wazi Me ena arı emaguma mü, fü ah afuru ku ka *siti ngü, de te i mü ne, asidi. ¹⁸ Te di bala, nih, de te nih to maguma nih eyi fü Yesu ne, nih ti eyi awu wazi Me gbü ngü ka Yesu, angü wüh furu e, te ni jia nih baka bongo, ne eyi asidi. Kpah bala, Nzila Wazi Me ngbü fi bü emere tima emaguma nih, teka fü nih angbü emere wü züka ngü baka nda Yesu. Te di bala, wü kpara ti eyi awu ngü ka Me eküte nih.

4

Dene ngü ka wazi ka Me te di emaguma a

¹ Wü di enga wüna, Me to tima ka mamala ngari Yesu ne, fü a me-ye, teka *züka maguma ye. Te di bala, kpara ti ace tima la nda-a de. ² A to te-a eyi 'buru teka amere tima la areke areke. Wü mani te wü kpara ngbü emere esalakumu ne, a le adi emere ngü la nda-a de. A le adi efiti wü kpara kpah de. A su wu, da efüfü ngü ka Me nda-a kpah de. A ngbü emala zu ngari Me fü wü kpara mbölö mbölö. Te di bala, wü kpara 'buru ena awu, gü ba, a ngbü emere zu ngü, te reke areke gbü jia Me.

³ Fanü fanü, wü gara kpara ladü, te ewü je si-ngü gbü ngü ka Yesu Kurisito, de te a ngbü emala fü ewü ne, de. Si-ngü la wo te-ye fü ewü awo, angü wüh dürü te kaje ka Me eyi asidi. ⁴ Wüh ti aje si-ngü ka Me de, angü *Satana ni fingangü ka-ewü eyi. Satana ka-ye de siti miri, te ngbü gbü

nzö wü kpara füh kotö ne. Te di bala, Satana le de wü kpara je ngü ka *küküwa guvu Yesu ne, kpo fi de. Angü Yesu de *E-küwa-nih, ah kpah de Ye Me, te ngbü esere ngü ka Me fü wü kpara. ⁵ Fanü fanü, ngü te a ngbü emala fü wü kpara ne, ah de ngü ka-a nda de. Ah de ngü ka Yesu Kurisito, angü engu de Miri ka-nih 'buru. Amba nda-a, a ka-a bü wü kpara ka tima ka-yi, gbü ngü ka Yesu. ⁶ Ta gügü, te Me ngbü eo kotö ne tete, sü ngbü 'buru mbiri! Fü Me ayia amala ngü, gü ba, “Sü lofo elofö.” Fü sü ayia alofo, raaa!* Enatikine Me lofo sü emaguma nih kpah eyi bala, teka fü nih awu ngü ka-ni, Me, areke areke. Angü wazi ka Me, te Yesu Kurisito sere fü nih ne, ngbü eyi elofö sü baka ra. Dela si-ngü te a ngbü emala ngü ka Me tete fü wü kpara.

⁷ Angü, fanü fanü, tima de te Me to fü a ne, ah de mere kpeke tima. Amba wazi a teka tima la nda ma. A ka-a bü kükürü e, baka fara sila, te Me wo mere kpeke wazi ka-ye gbügbü na. Me mere ngü la bala, teka de wü kpara 'buru wu mere wazi ka-ni, Me, tete. Angü wazi a nda ma. ⁸ Mere bi wü ngü ladü, te ngbü emere a te nga wü sïkpï 'buru. Amba wü ngü la fa a nda-wü de, teka wazi Me, de te engu ngbü eto fü a ne. Gbü wü gara sïkpï, a wu zu ngü de te a ena amere ne nda-a de, amba ngü la kolo maguma a nda de. ⁹ Wü vügü ka-a fa sü, amba Me ce a kpikpi a nda de, engu ladü te ngbü fi ele ta-ngü te a. Wü vügü ka-a ngbü eto mere cinga te a, amba a kpi gbü ngü la nda-a de. ¹⁰⁻¹¹ Gbü wü sïkpï 'buru, a

* **4:6** 4:6 Mü ena amaka ngü la gbü Gina Ngü 1:3.

ngbü eto te-a fü kpi baka nda Yesu Kurisito, teka asere fü wü kpara, gü ba, Yesu Kurisito zükü gbü kpi eyi fanü. ¹² Nda-a, wü *mürü tima ka Yesu, te nga wü sïkpï 'buru, wü vügü ngbü egiri kaje teka amörö a. Amba nda-yi, wü kpara ka Korinito, ngü la ena aküwa yi fi mere badi.

¹³ Ah kpah baka ngü de te wüh ba gbü *Ngari Me, gü ba, "Ma ngbü emala ngari Me fü wü kpara ne, angü ma to maguma ra eyi fefe na."† Kpah bala, a ngbü emala Ngari Me fü wü kpara ne, angü a to maguma a eyi fefe na.

¹⁴ A wu eyi, gü ba, Me zükü Miri Yesu eyi gbü kpi. Kpah bala, Me ena azükü a gbü kpi, teka ngü ka Yesu. Fü engu adu aza nih de nih ma 'buru, ago di kpaka ye agbü kpï. ¹⁵ Wü ngü 'buru te ngbü embü a ne, a ngbü ece te-a gbü wü ngü la, teka ngü ka-yi, de yi je ngü ka Me. Kpah bala, ah le de ngü ka Me abaya füh kotö ne 'buru, fü Me aküwa mere bi wü kpara teka *züka maguma ye la. Te di bala, wü kpara ena adu da egbo nga iri Me 'duwa ba-neh-ene-la.

¹⁶ Dela si-ngü te a ngbü erü di kpekepeke gbü tima ka Me. Angü a wu eyi, gü ba, wazi küte a ngbü enza ka-ye anza, amba Me ngbü eto wazi ka-ye emaguma a, te nga wü sïkpï 'buru. ¹⁷ Wü ngü te ngbü embü a füh kotö sene ne, ka-wü mba wü jürü ngü kükürü, wüh de kpeke ngü nda-wü de, wüh ena anza ka-wü anza. Amba ngü la ena aü kaje fü a, teka fü a angbü kpaka Me agbü kpï, fi mere badi. Angü züka ngü de agba Me la ena afa wü ngü de füh kotö ne 'buru. Ngü la ti

† 4:13 4:13 Mü ena amaka ngü la gbü Ci ka wü Davidi 116:10.

anza de. ¹⁸ Nih mere e ao to nih, teka wü ngü ka kotö ne, de. Ah le de nih o to nih, teka ngü ka Me agbü kpï. Kükürü de, angü wü ngü ka kotö ne ena anza anza, amba ngü ka Me tï anza nda kü de.

5

¹ Fanü fanü, küte nih, de te nih ngbü engbü di füh kotö ne, ah ka-ye kükürü e baka gugu, te wüh jï mba teka sïkpï 'dongoni, fü ah adu amürü ka-ye. Amba nih wu eyi, gü ba, ngü ka küte nih la ena anza ka-ye anza, fü Me adu ato to küte fü nih, te di baka to kambü, de te engu reke fü nih agbü kpï, te tï anza tïne de. ² Füh kotö sene, nih ngbü engbü de cïnga emaguma nih, angü nih ngbü ele de Me to to küte la fü nih. ³ Me ena ato to küte la fü nih baka to bongo. Te di bala, kuru nih tï angbü kükürü tïne de. ⁴ Enatikine nih ngbü la fi engbü gbü diri küte nih, te di baka gugu ne, da emaka cïnga de mere bi fingangü. Ah baka te nih le, de kuru nih ngbü kükürü ne, ah bala de. Nih ngbü ele ta de Me to to küte, baka nda wü kpara agbü kpï ne, fü nih. Kpah bala, nih ngbü ele de Me fü siti töndö küte, te ngbü ekpi akpi ne, gbü züka to küte, te ena aküwa fi mere badi agbü kpï. ⁵ Angü Me reke nih, teka *küküwa la, ka-ye me-ye. Fü engu adu ao *Nzila Wazi ye emaguma nih, baka gina takpa, te nih ngbü eo maguma nih tete, teka *küküwa, te Me ena ato fü nih kpa gbü kpï de kpala ne.

⁶⁻⁷ Te di bala, nih ngbü erü fi bü kpekpeke, maguma nih gürü de. Angü nih ngbü fi bü eo jia nih eküte Miri Yesu. Amba, baka te nih

ngbü la fūh kotō ne, nih tī awu engu de jia nih la de. ⁸ Nih ngbü erū fi bü kpekpeke, angü mere fingangü ka-nih tītine, ah teka ace küte nih ka kotō ne, teka anü angbü kpaka Miri Yesu agbü kpī kpala. ⁹ Te di bala, te nih la ladü fūh kotō sene, anga sīkpī ka-nih ena atī, fū nih ago angbü agbü kpī kpaka Miri Yesu la, ah le fū nih adi emere fi bü zūka ngü, te ngbü ereke gbü jia Miri Yesu. ¹⁰ Teka ne de, angü te gara nih ena akoro 'buru, arū engagira Miri Yesu Kurisito, teka fū engu aye süka ngü ka-nih biri biri 'buru. Fū nih adu amaka na wü ngü ka-nih, de te nih ngbü emere fūh kotō de sene ne, te ah de zūka ngü, anga siti ngü.

Dene kaje te Me reke ngü di esüka nih de wü ye

¹¹ Wü di enga wüna, a ngbü engbü de cürü Miri Yesu emaguma a. Teka ngü la, fū a ato te-a, angbü emala ngü ka Yesu fū wü kpara, de wüh fū maguma wü. Ngü de te a ngbü emere ne, ah de zu ngü. A tī afiti ewü de, angü Me wu ngü de emaguma a ne kpo. Ah le de yi wu ngü ka-a kpah awu reke areke, gü ba, a ngbü emere zu ngü. ¹² A mala ngü la bala, teka agbo nga a di ne, nda-a de! Amba wü gara kpara ladü esüka yi, te ewü le nda-wü bü teka adi esere te-wü, gbü jia wü bu wü baka wü kpeke kpara. Wü kpara la ngbü efala a afala. Te di bala, ah le de yi wu zu ngü ka Me, te di emaguma a ne, teka fū yi awu zūka ngü, te yi ena alügü fū wü kpara la, teka ngü ka-a la. ¹³ Wü gara kpara ngbü emala, gü ba, a de wü mürü maröfö. Yi ngbü efi kpah

bala? Anga yi ngbü efi, gü ba, nzö a ka-ye mbi? Ngü ma! Amba, ah le de yi wu, gü ba, wü ngü 'buru te a ngbü emere ne, ah teka ngü ka Me, ah kpah teka ngü ka-yi. ¹⁴ Mere kpeke tima ka Me, te a ngbü emere ne, a ngbü emere, neh teka ne? A ngbü emere tima la kükürü de, angü a wu eyi, gü ba, Yesu Kurisito le nih eyi, de maguma ye 'buru. A wu kpah eyi, gü ba, Yesu Kurisito kpi teka nih 'buru. Te di bala, ah kpah baka te nih kpi eyi tundu de wü Yesu Kurisito. ¹⁵ Yesu Kurisito kpi teka aküwa wü kpara 'buru. Te di bala, de nih, te nih küwa eyi ne, nih mere e ao to nih teka ngü ka-nih tîne de. Ah le de nih o to nih teka ngü ka Yesu Kurisito, angü engu kpi tüngü nih, fü Me ayia azükü engu gbü kpi la.

¹⁶ Dela ngü enatikine, te a le afi nga wü kpara, teka wü ngü, te ewü ngbü emere gbü jia wü bu wü, ne nda-a de. A ngbü efi 'duwa nga ngü te di emaguma ewü. Ta gügü, o ra le ngü ka Yesu la de ne, ma ngbü ta efi nga Yesu Kurisito baka kpara füh kotö sene. Amba tîtîne ma wu eyi, gü ba, engu de Ye Me. ¹⁷ Wü di enga wüna, te yi lala eküte Miri Yesu Kurisito la, Me ena afü yi de wü ngü ka-yi 'buru toto, fü yi angbü to kpara. Diri wü ngü, ta te yi ngbü emere ne, nza eyi! ¹⁸ Me mere wü ngü ne 'buru me-ye, angü engu tima Yesu Kurisito, teka akoro, areke ngü ezungba nih de wü ye. Fü ah ayia ato tima ne fü a, gü ba, a di emala ngü ka *küküwa ne, fü wü kpara 'buru. ¹⁹ Angü Me le me-ye, teka areke ngü ezungba nih de wü ye. Tekä ngü la, fü engu atima Yesu Kurisito füh kotö ne. Te di bala, te nih le ngü ka Yesu eyi la, Me ena aboro wü *siti

ngü ka-nih 'buru. Teka ngü la, fü ah adu ato tima ne fü a, teka de a di emala nga züka ngü ne fü wü kpara 'buru. ²⁰ Baka te a ngbü emala ngü ka Yesu Kurisito fü wü kpara ne, Me ngbü ero mö cu me-ye gömö a. Dela si-ngü te a ngbü enda'ba te-a di fü wü kpara, gü ba, ah le de wüh le ngü ka Yesu Kurisito de maguma wü 'buru. Kükürü de, angü engu reke ngü eyi ezengba wü kpara de wü Me. ²¹ Fanü fanü, Yesu Kurisito mere siti ngü ta 'buru 'buru nda de. Amba teka ngü ka-nih, fü Me ayia ato kuru fü Yesu Kurisito, baka siti kpara, da nih, teka de ngü ka-nih du reke gbü jia ni, Me, teka ngü ka Yesu.

6

¹ Wü di engu wüna, a de wü kpara, te a ngbü emere tima tundu de wü Me. Te di bala, a ngbü enda'ba te-a fü yi, gü ba, “Ah le de yi to maguma yi 'buru fü Me, angü ah küwa yi eyi de *züka maguma ye. Yi mere e aceka ngü ka Me, gbü jia yi baka töndö ngü kükürü, ne de.” ² Angü Me mala ta ngü fü mürü dofo *Yisaya, gü ba, “Ni je gba ka-ye eyi, fü ni ayia aküwa ye, angü züka sikipi, te ni, Me, fe, teka aküwa wü kpara gbügbü na ne, koro eyi.”*

Wü di engu wüna, ma ngbü emala, fü yi, gü ba, sikipi te Me fe, teka aküwa wü kpara ka-ye gbügbü ne, ah koro eyi enatikine dene! Yi mere e aci nga gara sikipi de!

Dene ngü ka cinga te a ngbü ezü gbü tima ka Yesu

* **6:2** 6:2 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Yisaya 49:8.

³ Wü di engä wüna, baka te Me to mere kpeke tima ka-ye fū a ne, a ngbü eo to a teka adi emere wü ngü la 'buru ereke areke. Angü, te a ngbü emere ngü, te ngbü etiri kaje ka Me fū wü kpara, fū ewü adi esiti iri Me teka ngü ka-a la, ah ena adi de siti ngü. ⁴ Te di bala, gbü wü ngü 'buru te a ngbü emere ne, a ngbü egiri kaje, te a ena adi esere fū wü kpara fanü fanü, gü ba, a zu de wü *mürü tima ka Me. Te wü vügü ka-a ngbü eto cinga te a, anga wü gara kpeke ngü ngbü emaka a la, a ngbü ei maguma a ai, da erü kpekpeke. ⁵ Te wüh süma a de juru, anga wüh gü a gbü ku, anga mere bi wü kpara biti te-wü teka ami a la, a kpe cürü nda-a de, a ngbü erü fi bü kpekpeke. Te a maka kaje, te a ena azü e tete na, de la, a fi kpah de. Kpah bala, teka mere bi wü tima, te a ngbü emere ne, te ra zoro jia a kpah de la, a fi nda-a kpah de. ⁶ A ngbü engbü ka-a *nzila. A ngbü kpah eo fingangü ka-a, teka adi ewu zu ngü ka Me ereke areke. Maguma a nzu te wü kpara nda de, angü *Nzila Wazi Me ngbü eto wazi fū a, de a di ele wü kpara, de maguma a biringbö. ⁷ A ngbü emala zu ngü ka Me fū wü kpara, angü Me ngbü eto wazi la fū a me-ye. A ngbü eo to a 'buru, teka adi emere wü ngü, te ena areke gbü jia Me. Te di bala, züka ngbüngbü ka-a la ngbü fū a baka dü, teka agü gü di ake *Satana. Kpah bala, Satana ti afa wazi a nda de. ⁸ Wü gara kpara ngbü egbo nga a, wü gara kpara ngbü nda-wü efala a, da esoko a. Wü gara kpara ngbü emala züka ngü tüngü a, wü gara kpara ngbü nda-wü fi bü esiti iri a, gü ba, "A ngbü esu wu." Amba ngü de te a ngbü emala fū wü kpara ne,

ah ka-ye de zu ngü ka Me. ⁹ Wü gara kpara gü ba, “A de töndö wü kpara,” amba Me wu a ka-ye kpo, gü ba, “A de kpeke wü kpara ka-ni.” Wazi a ngbü enza, amba a kpi nda-a de, angü Me ngbü fi bü da eto wazi fü a. Wü kpara gü ba, “Me ngbü eto kuru te a,” amba Me ngbü ka-ye eküwa a me-ye. ¹⁰ Fanü fanü, a ngbü engbü de cinga, amba Me ngbü fi bü eto tadu emaguma a me-ye. Wü kpara ngbü eceka a, baka te e di esaka a ma, amba a ngbü eto züka ngü ka Me fü wü kpara. Wayi, füh kotö sene, e esaka a nda ngbü ma fanü, amba züka ngü ka Me agbü kpi la, ka-ye 'buru nda-a.

¹¹ De-yi, wü kpara ka Korinito, wü ngü te di emaguma a ne, a mala eyi fü yi 'buru. Angü a le yi eyi de maguma a 'buru. ¹² Yi fi, gü ba, a le ani de? Ah bala de! Amba ah ka-ye de-yi, te yi le a de, me-yi! ¹³ Ma ngbü emala ngü ne fü yi bala, angü yi de wü jaji ka-ra. Wü di enga wüna, ma ngbü enda'ba te-ra fü yi, teka fü yi asere la lele de emaguma yi la, 'buru fü a, kpah baka te a ngbü ele yi ne.

Dene ngü teka wü kpara, te ewü le ngü ka Yesu de

¹⁴ Wü di enga wüna, wü gara kpara ladü, te ewü le ngü ka Yesu nda-wü de. Te di bala, yi mere e alala gbü nga ewü de. Yi ceka la, wü siti ngü ngbü ele te-wü ake züka ngü ale? Ra-sü ti eyi angbü te sü biringbö ake biti? ¹⁵ Yesu Kurisito ti eyi angbü tundu ake *Satana? Kpah bala, nih, wü kpara te nih ra eyi fü Yesu ne, nih ti angbü emere ngü baka wü kpara, te ewü le

ngü ka Yesu de ne, nda-nih de! ¹⁶ Te wüh ena aza faranda, akoro di kpa esambü ka Mere Me la, ngü la ena areke te Me fanü? Ngü la ti areke te Me nda de! Wü di enga wüna, nih de wü di Me. Me mala ta ngü la eyi gügü, gömö wü *mürü dofo ka-ye, gü ba, “De-ni, Me, ni ena akoro angbü tundu de wü kpara ka-ni, fü ni aji gba ni esüka ewü. Ni ena anzö ngüte de ewü, fü ewü angbü zu wü *vüngüte ka-ni fanü.”[†] ¹⁷ Teka ngü la, fü Me adu amala kpah gara ngü fü wü kpara ka-ye la, gü ba, “Ah le de wü yia esüka siti wü kpara la asidi, angü wü kpara la le ngü ka-ni nda-wü de. Wü mere e arí gbü siti ngü ka-ewü la de, teka fü ni adi ewu wü *nzila, baka züka wü kpara ka-ni tete.”[‡] ¹⁸ Te di bala, de-ni, Me, ni fü wü baka Wö wü, wü nda-wü baka wü di ni.”[§] Dela ngü de te Mere Miri Me mala teka wü kpara ka-ye.

7

¹ Wü di enga wüna, Me mala eyi, gü ba, ni ena amere wü züka ngü la amere fü nih. Te di bala, ah le de nih o to nih 'buru, teka fü nih adi emere wü züka ngü gbü jia Me. Nih mere e amere *siti ngü 'buru 'dö de. Nih to küte nih bete maguma nih 'buru, teka fü nih angbü *nzila, da ecu ngü Me.

Dene ngü teka gina köcökpa ta te ma ba fü yi

[†] **6:16** 6:16 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Riri ka Gele ka wü Levi 26:11-12, bete Ezekele 37:27. [‡] **6:17** 6:17 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Yisaya 52:11. [§] **6:18** 6:18 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka 2 Samüwele 7:14, bete 1 Ngangü 17:13.

² Wü di engä wüna, yi le a de, neh teka ne? Ma ngbü enda'ba te-ra fü yi, gü ba, ah le de yi du, yi di ele a de maguma yi 'buru. A mere siti ngü ta eyi fü gara kpara esüka yi? A fiti ta gara kpara eyi, de ah ce ngü ka Me? A za ta e ka gara kpara eyi gbü zi? A'a! A mere wü ngü ta bala nda-a de!

³ Yi ngbü efi, gü ba, ma ngbü emala ngü la bala, teka ato lümü di te yi, teka te yi ngbü eje wu ka wü kpara, de te ewü ngbü esiti iri ra di ne? Ah bala de! Ah ka-ye baka ngü te ma mala fü yi te engä gina, gü ba, ma le yi de maguma ra 'buru ne. Te ah ena adi de kpi, anga *küküwa la, gara ngü de te ena atiri lele ka-ra kpaka yi, nda ma.

⁴ Ma wu eyi, gü ba, yi de züka wü *kpara ka Yesu Kurisito. Ngü ka-yi ngbü eto tadu fere efa sü, gbü wü cinga 'buru te ngbü emaka a ne. Tekä ngü la, fü ra angbü egbo nga iri yi fü wü bu ra.

⁵ Wü di engä wüna, baka te a koro gbü Makedoniya sene ne, maguma a gu la fi de. Angü wü vügü ka-a ngbü embü a, de bi wü ngü. Kpah bala, ngü ka-yi ngbü fi bü da eto mere fingangü fü a. ⁶ Amba te fele ngü ngbü etoro te nih la, ngü ma. Me ladü, te ngbü eto wazi fü nih. Nda-a, Me to wazi eyi fü a fanü, angü Tito du koro eyi kpaka a. ⁷ Kpah bala, engu mala nga yi eyi fü a, gü ba, yi to wazi eyi fü ni fa sü. Yi ngbü kpah ele teka awu ra. Yi ngbü engbü kpah de cinga, teka *siti wü ngü ta te yi mere. Yi le kpah ato wazi fere, gbü wü ngü te ngbü eto cinga te ra ne. Tekä ngü la, fü ra ayia angbü de mere tadu emaguma ra.

⁸ Wü di engä wüna, ma wu eyi, gü ba, köcökpa ta te ma ba fü yi, teka siti ngü te yi mere esüka

yi de kpala ne, köcökpa la mere züka ngü eyi. Cinga yi ri ta eyi te ra, teka köcökpa la. Amba cinga ka-yi la yiri ta fa sü nda de. ⁹ Te di bala, ngü ka köcökpa ta te ma ba la, reke te ra fa sü. Ngü te to tadu fere, ah de ngü ka cinga ka-yi nda de. Ma ngbü de tadu kükürü de, angü yi fü maguma yi eyi, du ce *siti ngü, ta te yi ngbü emere ne. Te di bala, cinga ka-yi la, ah de siti ngü nda de. Ah de züka cinga, te ngbü eto tadu fü Me. ¹⁰ Te cinga mere nih teka siti ngü ka-nih la, ah de züka cinga, te ngbü eküwa wü kpara. Angü cinga la ngbü efü maguma nih, fü nih adu ace siti ngü ka-nih. Amba siti cinga kpah ladü, ah de cinga ka füh kotö ne. Cinga la ngbü eto kpi gbü jia wü kpara, angü wüh le afü maguma wü de. ¹¹ Amba cinga de te mere yi la, ah ka-ye de züka cinga. Yi ngbü ta de cinga teka siti ngü, de te biri kpara esüka yi mere ne. Cinga la fü maguma yi eyi fanü. Enatikine, yi to te-yi eyi, teka areke ngü ka-yi mbi mbi mbi gbü jia Me. Maguma yi ngbü ta enzu, angü yi reke ta ngü la kere la de. Cürü ngbü ta kpah emere yi, teka siti ngü la. Fü gümü ra angbü kpah eke yi. Fü yi ayia areke ngü, ta te di de ezengba nih ne. Teka ngü la, fü yi ayia ato kuru te mene kpara esüka yi, te mere siti ngü ne. Gbü wü ngü la 'buru, ma wu eyi, gü ba, maguma yi, de fingangü ka-yi du koro eyi mbi, reke areke.

¹² Yi ngbü efi, gü ba, ma ba köcökpa, nzö teka arı kpara, te mere siti ngü ne? A'a, ah bala de! Kpah bala, ma ba teka mene kpara, te wüh mere siti ngü fefe ne kpah de. Te di bala, ma ba köcökpa la, neh teka wü da? Ah teka ngü

ka-yi, teka de yi sere fanü fanü gbü jia Me, gü ba, ani le a eyi de maguma ani biringbö. ¹³ Te di bala, maguma a gu eyi fanü. Kpah bala, a ngbü de tadu, teka züka ngü te yi mere fü Tito de kpala ne, angü yi to wazi eyi fefe na fanü fanü. ¹⁴ Angü, ta te ma tima Tito tete kpaka yi ne, ma ngbü gbo nga yi fefe na fa 'duwa cu sü. Te yi ena amere züka ngü fefe bala ta de la, de bane ngü la ena ato lümü fere afa sü. Amba wü züka ngü, de te ma mala tüngü yi ne, ah 'buru de ngü fanü, kpah baka wü gara ngü, te ma mala ta fü yi ne. ¹⁵ Tito mala fere, gü ba dene, "Te ni koro kpaka yi kpala ne, yi za ni zu gbü mürü, de maguma yi 'buru. Yi ngbü ecu ngü ni, da ele wü ngü, te ni ngbü emala ne, 'buru ale. Fü ni adu ale yi kpah afa sü, teka züka ngü ka-yi la." ¹⁶ Te di bala, ma ngbü kpah de tadu, teka züka ngü ka-yi la, angü ma wu eyi, gü ba, yi de kpeke wü kpapa fanü fanü, te fingangü ka-ra di kpaka ewü.

8

Dene ngü teka letangü te wü mürü cinga

¹ Wü di enga wüna, ma ngbü esere nga wazi, de te Me to fü wü kpapa ka-ye agbü Makedoniya de *züka maguma ye. ² Wüh ngbü engbü kpala gbü mere cinga. Amba Me to wazi fü ewü, fü ewü angbü etüka te-wü gbü cinga la, angbü engbü de tadu te wü, teka ngü ka Yesu. E esaka ewü nda kpah ma. Fü Me adu ato wazi fü ewü gbü cinga la. Fü wü mürü cinga la adu me-wü, ato mere bi jiase, teka ale ta-ngü di te wü bu wü.

³ Ma ngbü emala fü yi dene zu ngü. Wü kpara la, wüh to ta mere bi jiase, fa wazi wü di ka! Wüh to e la bala teka lele emaguma wü. Gara kpara te to riri fü ewü, teka amere ngü la bala ne, ah nda ma. ⁴ Wüh koro ta kpaka a me-wü, ayi-ta a, teka de a to kaje fü ani, de ani tima letangü fü wü kpara ka Me, te ewü ngbü emaka cinga agbü Yudaya. ⁵ Fü ewü adu kpah amere gara ngü, te fa engu dela, angü wüh to te-wü 'buru 'buru fü Miri Yesu. Fü ewü adu ato te-wü teka amere wü ngü te a ri ewü di, baka te Me ngbü ele. Fü ngü ka-ewü la aga gbü jia a 'duwa ba-neh-ene-la.

⁶ Teka nda-yi letangü fü wü mürü cinga la, Tito kpo ta eyi de tima la esüka yi te enga gina. Dela si-ngü de te a tima engu, lügü kpaka yi tete na ne, de ah to wazi fü yi, teka fü yi abiti du jiase, te yi ngbü ero ne, ato esakaka. ⁷ Wü di enga wüna, yi zu de kpeke wü kpara, teka tima ka Me fanü. Yi to maguma yi eyi 'buru fü Yesu Kurisito. Yi ngbü emala ngü ka Me kpah de wazi ereke areke, angü yi wu zu ngü ka Me eyi fanü fanü. Kpah bala, yi to te-yi eyi 'buru, teka amere tima ka Me de maguma yi biringbö. Yi le a kpah eyi de maguma yi 'buru. Te di bala, ah le de yi di ele ta-ngü te wü bu yi, te cinga ngbü emere ewü ne, kpah reke areke.

⁸ Wü di enga wüna, ma le ato riri fü yi, teka ngü ne, nda-ra de. Ma ngbü nda-ra bü emala fü yi, gü ba, wü gara wü bu yi to maguma wü eyi, teka adi ele ta-ngü te wü mürü cinga bala. Te di bala, ma ele awu, anga yi ngbü ngbü ele wü bu yi de maguma yi fanü fanü, baka nda-wü la? ⁹ Yi wu eyi reke areke, gü ba, Miri ka-

nih Yesu Kurisito le nih de maguma ye 'buru. Angü wü ngü 'buru ladü esasaka na, fü engu ayia ace ngü la, adu afü te-ye baka mürü cinga, teka aküwa nih, de nih maka mere bi züka ngü gbü cinga kaka-na la.

¹⁰ Ma ti ato riri fü yi kpekpeke de, amba gbü fingangü ka-ra, ah le de yi mere ngü teka letangü la reke areke, de züka maguma yi. Angü gbü re ta te nza ne, yi de gina wü kpara te yi kpo de fingangü la fi me-yi. ¹¹ Te di bala, ah le de yi nü de tima la de mere tadu, zalü koro di te adu ye, baka ta te yi kpo ngbü emere ne. Yi to takpa la te nga wazi e, te di ladü esaka yi. ¹² Angü, te e be esaka yi de, fü yi ato mba cükü'daye de züka maguma yi la, ngü la ena areke gbü jia Me afa sü. Angü engu wu eyi, gü ba, gara e esaka yi, te yi ena ato afa sü ne, nda ma. ¹³ Yi mere e afa, gü ba, "Ma yia eza cinga ka gara wü bu ani, ao 'buru gbü nzö ani," ne de. ¹⁴ Angü titine dene, wü e eyi ladü esaka yi fa sü. Ah le de yi le ta-ngü di te wü mürü cinga. Angü te gara, te cinga kpo da emere yi la, wü bu yi ena ale ta-ngü te yi kpah bala. Te di bala, ngü ka-yi ena ati 'buru kpini. ¹⁵ Yi fi la nga ngü, ta te wüh ba gbü *Ngari Me, teka ngü ka wü di enga *Yisaraye, ta te wüh ngbü ero zü-e, te Me ngbü eto fü ewü, agbü gü ne. Ngü la gü ba, "Mene wü kpara, ta te ewü ngbü ero nda-wü zü-e efa sü ne, wüh ngbü ezü e la 'duwa enza anza 'buru, angü wüh ngbü eye süka e la, te nga wü 'buru kpini kpini de wü mürü cinga. Tekä ngü la, mene wü kpara, ta te ewü ngbü ero nda-wü mba cükü'daye ne, fü ewü angbü kpah ezü e, adi esika di ereke areke, teka

te wü bu ewü ngbü ele ta-ngü te ewü.”* Te di bala, dela ngü te wü kpara ka Me ena adi emere esüka wü.

Dene ngü teka Tito de wü bu ye

¹⁶ Tito de kpara te to te-ye eyi, teka ato wazi fü yi, kpah baka te ma ngbü emere ne. A gbo nga Me cu fa sü teka ngü la, angü Me de kpara te to wazi la fefe na me-ye. ¹⁷ Te a yi-tata na, de engu nü kpaka yi kpala ne, ah le ngü la cu de maguma ye, gü ba, “Dela zu ngü de te ni ngbü ele ne, angü gümü yi ngbü eke ni efa sü.”

¹⁸ A ngbü etima ewü ake gara enga ni nih, te wü *kpara ka Yesu 'buru ngbü ecu ngüngü, angü engu ngbü emala ngü ka Yesu fü wü kpara ereke cu efa sü. ¹⁹ Kpah bala, wü kpara ka Yesu de sene 'buru fe engu ta eyi, de a le kaje de ewü, teka aro jiasse, de te wüh le ato fü wü mürü cinga ne. A mere tima la kükürü de, a ngbü emere ngü la bala, teka de wü kpara wu, gü ba, a ngbü ele teka ale ta-ngü te wü bu a, cu de maguma a, teka fü ewü adu agbo nga Me teka ngü la. ²⁰⁻²¹ Angü takpa de te wüh to ne, ah fa sü. Te di bala, ah le de a mere tima la reke areke, gbü jia Miri Yesu, kpah gbü jia wü kpara. Angü wü kpara ena asiti iri a, gü ba, a zü jiasse la eyi. ²² A ngbü kpah etima gara kpara, te engu ena anü de mene ewü de 'basu ne. A wu engu reke areke. Engu de kpeke kpara gbü tima ka Me. Engu je nga züka wü ngü, de te yi ngbü emere ne, eyi gömö a. Fü engu ayia ato te-ye 'buru 'buru teka

* **8:15** 8:15 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Gogo ka wü Yisaraye 16:18.

tima la. ²³ Tito nda-ye de kpara te a ngbü emere tima ake di, teka ato wazi fū yi. Tek a wü gara kpara de 'basu, te ewü ngbü enü de wü Tito ne, wü kpara ka Yesu de sene ne fe ewü me-wü, atima kpaka yi. Kükürü de, teka de wü kpara gbo nga iri Yesu Kurisito, teka ngü ka tima la. ²⁴ Te di bala, ah le de yi mere ngü ewü kpala reke areke, de züka maguma, teka de wü kpara ka Yesu Kurisito de kpakine ne, wu, gü ba, ngü te ma ngbü egbo nga yi di fū ani ne, ah de zu ngü fanü fanü.

9

¹⁻² Wü di enga wüna, ma wu reke areke, gü ba, yi ngbü eyi egiri kaje, teka atima letangü fū wü *kpara ka Yesu agbü Yudaya. Te di bala, gara ngü te ma ena ato riri di fū yi, teka ngü la, nda ma. Angü ma kpo eyi emala nga yi fū wü kpara ka Makedoniya, gü ba, de-yi, wü kpara ka Yesu agbü tö ka Akaya de kpala ne, yi kpo eyi ereke te-yi teka tima la, kü gbü re de te nza ne. Te wü kpara ka Makedoniya je ngü la bala, fū mere bi ewü ato te-wü kpah, teka ale ta-ngü te wü kpara ka Yesu agbü Yudaya. ³⁻⁴ Si-ngü de te ma tima wü di enga ni nih ne tete kpaka yi, ah ba e te ma tima ewü de riri fū yi ne nda de. Ma du fi nga ngü la, maka sidi, gü ba, te wü gara kpara ka Makedoniya ena agi ta nga ra kpaka yi, fū ewü akoro awu, gü ba, yi biti jiase la, nza la fi de la, ah ena adi ta de siti ngü. Angü mere bi ngü, te a mala fū ewü tungü yi ne, ah ena adu akoro gbü jia ewü ba töndö ngü kükürü. Fū ngü la adu ato mere siti lümü fū nih de nih ma. ⁵ Fū ra adu

afi, gü ba, te ah bala, ah le de ma tima wü gara kpara te enga gina, de ngü la kpaka yi, teka de yi reke te-yi, angbü nzo. Te di bala, gbü siki te ma ena akoro tete kpaka yi kpala, yi ena aza jiase la kere, ato baka ta te yi mala te enga gina ne. Kükürü de, teka fü wü kpara 'buru awu, gü ba, yi ngbü eto e la de züka maguma yi.

⁶ Yi fi nga ngü te ma ngbü emala fü yi ne. Te mü sö e, fü mü amoko nguwa gbügbü mba cükü'daye la, mü ena amaka mere bi zü-e gbügbü na? Mü ti amaka de! Amba te mü le amaka mere bi zü-e la, ah le de mü sö e memere, fü mü amoko nguwa gbügbü 'buru! ⁷ Teka ngü ka takpa, ah le de yi fi nga ngü la ferrre, de yi to e la, baka te kpara ngbü ele ato. Ah de ngü ka riri nda de. Yi to e la de maguma yi 'basu 'basu de. Yi to de tadu, de maguma yi biringbö, teka fü ngü ka-yi areke gbü jia Me. ⁸ Kükürü de, angü Me de mürü wazi. Engu ena alügü na wü e la fü yi cu afa sü. Fü wü e ka-yi adi kpah ezu efa sü. Fü yi amaka wazi, adu angbü ele ta-ngü te wü mürü cinga, gbü wü gara ngü. ⁹ Angü Me mala ta ngü gügü, gömö *mürü dofo ka-ye, gü ba, "Kpara te ngü kaka reke gbü jia ni, Me, ah 'duwa de mene kpara, te ngbü ele ta-ngü te wü mürü cinga, de züka maguma ye ne. Züka ngü kaka-na ti anza de."* ¹⁰ Kpara te ngbü eto nguwa, fü yi adi eru ne, neh da? Anga kpara te ngbü eto wazi fü nguwa la, fü ah adi ega, eri, eko ro zü-e tete fü yi ne, neh da? Ah de Me de? Te di bala, Me ena angbü fi bü da eto mere bi zü-e fü yi,

* **9:9** 9:9 Mü ena amaka ngü la gbü Ci ka wü Davidi 112:9.

teka fü yi angbü fi bü da ele ta-ngü te wü mürü cinga bala, de züka maguma yi. ¹¹ Angü Me to wü e la fü yi kükürü de. Ah to teka de yi mere tima di. Te di bala, mere bi wü kpara ena agbo nga Me, teka takpa ka-yi, te yi ena atima esaka a ne.

¹²⁻¹³ Takpa de te yi to la, ena ale ta-ngü te wü kpara ka Yesu, de agbü Yudaya ne, cu afa sü. Wüh ena angbü de mere tadu, da egbo nga Me, teka takpa ka-yi la. Kpah bala, tima ka-yi la ena asere fü ewü, gü ba, yi to maguma yi eyi fü Yesu Kurisito fanü fanü, angü yi ngbü eyi emere riri ka Yesu ereke areke. Te di bala, wü kpara la ena agbo kpah nga iri Me, teka letangü ka-yi, te yi to reke areke de züka maguma yi ne. ¹⁴ Kpah bala, wüh ena adu ale yi de maguma wü 'buru. Wüh ena angbü kpah da eyi-ta Me teka ngü ka-yi. Kükürü de, angü Me to wazi eyi fü yi, teka ale ta-ngü di te ewü, de züka maguma yi.

¹⁵ Wayi, nih gbo nga Me, teka züka ngü kaka, te engu to fü nih. Angü engu tima Ye ye baka takpa, de ah koro füh kotö ne, teka aküwa nih. Takpa engu la de mere züka takpa, te fa wü gara takpa 'buru!

10

Dene ngü teka wazi te Yesu Kurisito to fere

¹⁻² Wü di enga wüna, de-ra Pawülü, ma ngbü enda'ba te-ra fü yi, angü yi ngbü emala, gü ba, "Te ma nü sü eyi mba nengete agbü gara sü la, ma ngbü emala ngü fü ani kpekepeke, fü ra angbü etima kpeke wü riri gbü köcökpa fü ani. Amba te ma ladü tundu de wü ani la, ma ngbü ekpe

cürü.” Wü di engä wüna, ma le amala ngü fü yi kpekpeke nda-ra de. Ma le amala ngü fü yi ferrre, de gu maguma, baka nda Yesu Kurisito. Te di bala, ma ngbü enda'ba te-ra fü yi, de yi fü fingangü ka-yi afü. Angü te gara, te ma ena adu akoro kpaka yi kpala la, ma ena amala ngü fü yi kpekpeke fanü. Ma wu kpo, gü ba, wü gara kpara ladü esüka yi agbü Korinito kpala, te wüh ngbü emala, gü ba, “Ma ngbü emere tima ka Yesu Kurisito ne, teka de ma maka wü e ka füh kotö ne gbügbü na.” Ngü la bala nda de, ah ka-ye de wu! Te wüh ce ngü la de la, wüh ena awu ngü la gbü sikipi te ma ena akoro tete na kpala! ³ Fanü fanü, a ngbü engbü füh kotö sene, kpah baka wü bu a. Amba, tima te a ngbü emere, de wü gü te a ngbü egü ne, ah de ngü ka füh kotö ne nda de, angü a ngbü egü gü la de wü *Satana. ⁴ A ngbü eza wü e ka gü, te Me to fü a ne, teka amere gü la di. Amba wü e la de wü e ka füh kotö ne, baka wü dü, keze bete maguruma ne, nda-wü de. Ah ka-ye de wazi de te Me to fü a, teka afa wazi Satana di ne. ⁵ A ngbü egü gü de wü *siti ngü, te ngbü esiti fingangü ka wü kpara, kpah de ngü ka kögö-nzö, te ngbü etiri ewü, teka de wüh to maguma wü fü Me de ne. A ngbü emere gü de wü siti ngü de bala, teka anza ngü ka-ewü anza 'buru 'buru asidi. Fü a angbü eri wü kpara, teka de wüh ce siti ngü de bala, adu afü maguma wü, ato te-wü 'buru fü Yesu Kurisito. ⁶ A ngbü kpah ele de yi fü maguma yi, adu ara fü Miri Yesu Kurisito. Amba te wü gara yi lala fi bü te ngü ka kögö-nzö la, a kpah de wazi teka ato kuru di te ewü!

⁷ Wü di engä wüna, gara kpara ladü esüka yi,

te ena amala, gü ba, “Yesu Kurisito to wazi bü duu fü ni.” Ngü la fanü? Ah le de yi fi ngü la reke areke. Te ah bala la, anga de-ra? Ma de kpeke kpara, te Yesu Kurisito to wazi fere me-ye, ne de? Te di bala, ah le de kpara, te ngbü egbo nga ye de bala ne, fi nga ngü la mbi mbi mbi, angü nih 'buru de wü kpara, te Yesu to wazi eyi fü ewü. ⁸ Miri Yesu to wazi eyi fere fanü fanü, amba wazi la ka-ye teka de ma to wazi di fü yi, gbü ngü ka Me. Ah teka fü ra angbü di gbü nzö yi, baka miri, ne nda de. Yi ngbü efi, ga, ma ngbü egbo nga ra teka ngü la? Te ah ena adi kpah bü bala la, ah ba ngü de, angü ma wu eyi, gü ba, ma ti amaka lümü gbü ngü la nda-ra de. ⁹ Yi ngbü efi, gü ba dene, ma ngbü eba wü ngü de bala fü ani, gbü wü köcökpa ne, teka ato cürü di emagama ani? Ah bala de. ¹⁰ Wü gara kpara esüka yi ngbü emala, gü ba, “Te ma ngbü eba köcökpa la, ma ngbü eba cögbörö kpeke wü ngü, baka kpeke kpara la. Amba te ma ladü esüka ani la, ma du ngbü baka töndö kpara, te wu da emala ngü mbi mbi de.” Ngü la fanü? ¹¹ Kpara te ngbü emala ngü de bala, ah le de engu fi ngü la afi feke. Ma ngbü emala ngü fü yi kpekpeke, gü ba, ngü te ma ngbü emere, ah nda-ye kpikpi ye fü mene ngü, te ma ngbü eba ne, nda de. Ma ena amere wü ngü la kpah bala, gbü sükpä te ma ena akoro tete na kpaka yi kpala. Fü yi adu awu ngü la.

¹² Wü gara kpara ladü esüka yi kpala, te ewü ngbü efi nga wü, gü ba, “Ani de wü cögbörö kpara, fa wü bu ani ka.” A ti amala fü yi, gü ba, a kpah de cögbörö wü kpara baka ewü la,

nda-a de! Ah le de yi fi ngü ka wü kpara la mbi mbi mbi. Ngü te ewü ngbü emere la, ah de zu ngü, te wü kpeke kpara ngbü emere? Ah bala de! Wüh ngbü efi ka-wü bü duu nga wü, teka de ani ngbü gbü jia wü kpara, baka kpeke cögbörö wü kpara. Wüh fi nga ngü ka Me nda-wü de. Dela züka ngü? ¹³ Teka ngü ka-a, a ti agbo nga a me-a nda-a de. A ena agbo 'duwa nga tima, de te Me to fü a ne. Tima la, ah de tima te a ngbü emala ngü ka Yesu Kurisito di fü wü kpara, kpah de wü yi mini! ¹⁴ Te Me ena atima a ta de la, de bane a ti eyi akoro kpaka yi kpala? Amba Me tima a me-ye, fü a ayia akoro ta kpaka yi de kpala, amala ngü ka Yesu Kurisito fü yi, baka te engu mala. ¹⁵ A ti eyi agbo nga a, teka gara tima, te wü gara kpara ngbü emere? Ngü bala ma. A ti arü gbü tima, te Me to fü wü gara kpara, kpo fi de. A ngbü eo jia a fi bü tüngü yi, teka fü yi arü kpekpeke gbü ngü ka Yesu, angü a le de yi nü de tima la kpa engagira nü. Dela ngü te ena areke gbü jia Me, angü engu to tima la fü a me-ye. ¹⁶ Te yi koro eyi kpeke wü kpara, gbü tima ka Yesu la, a ena ayia anü amere tima ka-a gbü wü gara sü nengete, gbü sü te wü kpara je ngü ka Miri Yesu tete na la de. Amba te a ce tima de te Me to fü a ne, ayia angbü emere tima ka gara kpara, teka de wü kpara gbo nga a tete na la, dela ka-ye töndö ngü kükürü! ¹⁷ Ah baka ngü ta te wüh ba gbü *Ngari Me gügü, gü ba, "Mü mere e agbo nga mü de tete-mü de. Mü gbo 'duwa nga Me, teka ngü te engu mere fü mü."* ¹⁸ Me le

* **10:17** 10:17 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Yeremaya 9:24.

ngü ka kpara, te ngbü egbo nga ye de tete-ye ne, nda de. Me ngbü ele 'duwa ngü ka mene kpara, te ngbü emere ngü gbü jia ni, Me, 'buru mbi ne.

11

Dene ngü teka wü mürü fiti

¹ Wü di engä wüna, enatikine te ma gbo nga ra fü yi la, ngü la mere e angbü gbü jia yi baka töndö ngü ne de. Kpah bala, maguma yi mere e anzu eküte ra de. ² Angü ma le yi fa sü. Ma baka wö yi, yi nda-yi baka wü di ra, wü mada. Ma reke ngü eyi tüngü yi, teka de Miri Yesu se yi wara ye tete. Te di tîne eyi bala ne, ah le de yi ngbü *nzila, fü yi ale ngü kaka de maguma yi biringbö. Yi mere e agiri wü gara ngü, anga angbü de maguma yi 'basu 'basu, ne tîne de. ³ Ma ngbü de mere bi fingangü teka ngü ka-yi. Angü e-wu neh da, gara kpara ena akoro afiti yi, baka mere kpürü, ta te fiti *Awa ne.* Fü yi adu angbü emere ngü ka Yesu, de maguma yi 'basu 'basu. ⁴ Ma mala ngü ne bala kükürü de, angü ma wu eyi, te wü mürü wu la koro kpaka yi, fü ewü akpo da esu wu fü yi la, yi ngbü ele wu ka-ewü la 'duwa bü kere! Amba ngü te wü kpara la ngbü emala, gü ba, ah de ngü ka Yesu ne, ah baka nda-a, de te a mala fü yi gügü ne, nda de. Angü kpara te to wazi la fü ewü, ah de *Nzila Wazi Me nda de. Yi ngbü ele ngü ka wu ka-ewü la, neh teka ne? ⁵ Wü kpara la ngbü emala fü yi, gü ba, "Ani de kpeke wü *mürü tima ka Yesu,"

* **11:3** 11:3 Mü ena amaka ngü ka kpürü la gbü Gina Ngü 3:1-7.

amba ma ngbü emala fü yi, gü ba, ngü ka-ewü ti afa nda-ra nda kü de! ⁶ Wüh ngbü emala, gü ba, “Ma wu da ero mö baka mere kpara nda-ra de.” Ngü la fanü? Amba ma wu eyi, gü ba, ma wu ngü ka Me reke areke. Yi wu ngü la kpah kpo, angü ma sere ngü la fü yi eyi, nda nganga anda!

⁷ Ta te ma ngbü kpa esüka yi de kpala, da emala ngü ka Yesu fü yi ne, ma yi-ta yi teka letangü nda-ra de. Ma mere te-ra ta baka mürü cinga, teka de yi maka wazi, fü yi akoro baka cögbörö wü kpara. Ngü la gbü jia yi esiti? ⁸ Ma ngbü emere ngü la ta bala, teka ato wazi di fü yi gbü ngü ka Me. Amba wü *kpara ka Yesu, de te ewü di gbü wü gara sü ne, wüh ngbü ta ele ta-ngü te ra de jiasse me-wü. Ah ge baka te ma to ta cinga te ewü, teka letangü de te ewü to fere, ale ta-ngü di te yi, gbü tima ka Me ne. ⁹⁻¹⁰ Te ma ngbü ta kpaka yi kpala ne, ma yo ta gara e eyi eküte yi? Wü kpara ka Yesu, ta te ewü koro agbü Makedoniya ne, le ta ta-ngü te ra ka-wü bü nzö me-wü. Tekä ngü la, wü e ta te ma ngbü ele ne 'buru ladü. Te di bala, gara e te ma ena ayo kpaka yi nda ma. Angü dela ngü te ma ngbü egbo nga ra di, gbü sü ka Akaya 'buru, teka te ma yo e esaka wü kpara nda-ra kü de ne. Ma su wu de! Ma ti ace ngü la kpah de! Yesu Kurisito wu ngü la me-ye! ¹¹ Ma le aza jiasse esaka yi de, neh teka ne? Angü ma le yi de? Ah bala de! Ma le yi eyi de maguma ra 'buru. Me wu ngü la cu me-ye! ¹² Angü ma le amere ngü la bala de, teka wü mürü mani, te ewü ngbü egbo nga wü, gü ba, “Ani ngbü emere tima kpah baka nda-a ne.” De-ra Pawülü, ma le ngü ka-ewü la nda-ra kü de!

Dela si-ngü de te ma le aza jiasa esaka yi tete de ne.

¹³ Wü kpara la ngbü esutu wu fü wü kpara, gü ba, “Ani de wü mürü tima ka Yesu.” Amba wüh ngbü emere dela tima ka Yesu nda-wü de, wüh ka-wü de wü mürü fiti. ¹⁴⁻¹⁵ Wayi, wüh ngbü emere ngü kpah baka nda mere kpara ka-wü, *Satana! Angü engu wu da efü te-ye baka *malayika ka Me kpo. Wü kpara kaka ngbü emere kpah bala, da efü te-wü baka wü mürü tima ka Yesu. Amba Me wu ngü ka-ewü la reke areke. Te gara, engu ena ato kuru te ewü, te nga wü ngü de te wü ngbü emere la!

Dene ngü ka cinga te ma maka gbü tima ka Yesu

¹⁶ Ma du ngbü kpah emala ngü ne fü yi, enda nganga na, gü ba, “Ma de töndö kpara nda-ra de.” Te yi ngbü efi bala la, ah mbi. Amba ah le de yi le mba töndö ngü, te ma ngbü emala fü yi, teka ra ne, teka fü yi awu si-ngü, gbü wü ngü de te ma ngbü egbo nga ra tekaka ne. ¹⁷ Ma ngbü egbo nga ra bala teka ne? Miri Yesu mala ta fere, de ma di egbo nga ra bala? Ah bala de! ¹⁸ Amba baka te wü gara kpara ngbü egbo nga ngü ka-wü ne, ma le eyi amere kpah baka nda-ewü la. ¹⁹ Amba te yi fi, gü ba, ani de kpeke wü kpara, te ani wu ngü fa sü la, ah le de yi mere e afi nga töndö wü ngü, te ma ngbü emala teka ngü ka-ra la de! ²⁰ Fanü fanü, te kpara fiti yi la, yi ti eyi aje ngü kaka-na la, fü yi ale. Anga te engu ngbü ezü wü e ka-yi enza, anga te engu ngbü emala ngü fü yi baka wü labi ka-ye la, yi ena ale ngü kaka. Anga te engu ngbü efala yi, da ebe gbüra

yi la, yi ena angbü fi bü da ele ngü kaka la ale!
²¹ Amba nda-a, a mere yi baka nda wü mürü fiti la nda-a de! Te di bala, dela si-ngü de te yi le aje ngü ka-a tete na de ne?

Te wü kpara la ngbü egbo nga wü bala la, ma ti kpah eyi agbo nga ra baka nda-ewü la. Angü ngü ka-ewü ti afa nda-ra nda de! ²² Te di bala, te wüh gü ba, ani de wü di engä *Yisarayeles la, ma kpah de engä Yisarayeles. Te wüh gü ba, ani de wü kundu ye *Abarayama la, ma kpah de kundu ye Abarayama. ²³ Ma ngbü fi bü emala ngü ne baka mürü maröfö! Te wüh gü ba, ani de wü *mürü tima ka Yesu Kurisito la, ma kpah de mürü tima ka Yesu Kurisito. Tima ka-ra fa nda-ewü afa! Kuru te wüh to fere, teka ngü ka Yesu Kurisito, fa nda-ewü ka! Wüh i ra gbü ku, teka tima ka Yesu, neh eyi du fe? Wüh süma ra de juru teka ngü la, neh eyi du fe? Wüh le teka amörö ra amörö, neh eyi du fe? ²⁴ Wü di engä wüna, ma ngbü emala fü yi, gü ba, wü cögbörö kpara ka wü Yisarayeles süma ra eyi teke biri nzükpa de füh ye menewa (39), du 'buruve. ²⁵ Wüh sötö ra de da eyi du biringbö. Wü cögbörö kpara ka *Rüma süma ra eyi du bata. Te ma ngbü endoro, da emala ngü ka Yesu ne, siti wü ngü mere ra kpah eyi. Te ma ngbü enü tete gbü *zabu, fü zabu la ayia ari esa ngu. Ngü la mere te-ye eyi fere bala du bata. Gbü gara sikpi, ma ngbü gbü ngu teka sikpi biringbö cu. Fü ra aküwa kpah gbü ngü la. ²⁶ Te ma ngbü ta endoro tete de lö ra te nga wü kaje, siti wü kpara yia ta kpah eyi teka amörö ra, neh du fe? Ma yia ta kpah eyi ekpi akpi gbü ngu te si asi, neh du fe? Wü di

enga Yisaraye, te ewü di de wü di enga wüna ne, wüh giri ta da wü kpah eyi teka amöro ra, neh du fe? Wü *ganzi kpara mere ta kpah eyi bala. Ma maka cinga kpah eyi kpa etü gü. Ma maka cinga kpah eyi gbü cögbörö wü köti. Ma maka cinga kpah eyi, esaka wü mürü wu, te ewü gü ba, “Ani de wü di enga wüna, gbü tima ka Yesu ne!” ²⁷ Ma mere tima ka Yesu eyi kpekpeke, fü ra amaka mere bi mbümbü kpah eyi gbü ngü la, baka tala, gümü ngu, bete cinga bongo. Kpah bala, gbü wü gara biti, ra zoro jia ra de. Gbü gara sikpi, zü ngbü kpah emere ra. ²⁸ Amba ngü te ngbü eto cinga fere, efa wü gara ngü 'buru, ah de fingangü te ngbü embü ra, teka wü *kpara ka Yesu, de te ewü je ngü ka Me gömö ra ne. ²⁹ Kükürü de, angü wüh baka wü di ra. Te kpara ka Yesu biringbö maka wazi de la, ngü la ngbü eto cinga fere, angü ah kpah baka te wazi ra nza eyi. Te gara kpara ka Yesu mere *siti ngü la, ngü la ngbü ekolo maguma ra akolo.

³⁰ Dela wü ngü te ma ena agbo nga ra tekaka. Ma ena agbo nga ra teka wü cinga, te ngbü embü ra gbü tima ka Yesu ne, angü wazi ra nda ma. ³¹ Me wu ngü la me-ye. Ma su wu nda-ra de! Gbo nga e ngbü te iri Me fi mere badi!

³² Ta gügü, te ma di la agbü Damaseke ne, miri ka Damaseke la† mala ta ngü fü wü marajümüya ka-ye, de wüh ci ra emöngiti 'baranga ka mere köti la. Miri la mala ngü la bala, teka te ma ena akoro kpa etanü la, de wüh zoro ra azoro. ³³ Amba wü bu ra wu ngü la kpo. Fü ewü aza ra,

† **11:32** 11:32 Miri ka Damaseke la, ah de miri ta te mere Miri Areta o engu me-ye.

ayia ato gbü mere kuwu. Fü ewü ayia ali ga kpa füh mere 'baranga ka kōti la. Fü ewü ayia ai ku te mere kuwu la, ato ra di ferrre kpa kōtō. Fü ra ayia azi te-ra, akpe ka-ra, anü sü.

12

Dene ngü te Miri Yesu ngbü emere fere

¹ Ma wu kpo, gü ba, te kpara ngbü egbo nga ye de tete-ye la, ah de töndö ngü. Amba ah reke pe, te ma ena agbo nga ra mba ce. Angü ma ngbü ele amala nga ngü, de te Miri Yesu sere fere baka roto ne, fü yi. ²⁻⁴ Nga ngü la ra eyi baka re nzükpa de füh ye bala dene. Me za ra ta, nü di agbü sü ka-ye agbü kpī. Anga ngü la, ma wu cu de jia ra, anga ah de roto ya, ma ti awu ngü la mbi mbi de! Me wu ngü la ka-ye nzö me-ye. Fü engu aza ra akoro di agbü sü ka-ye agbü kpī. Fü engu asere wü cögbörö kpeke ngü, te komö kpara ngbü egu kaka-na agu, fere. Wü ngü te ma ti amala ngangana fü yi mbi mbi kpah de. ⁵ Ma ti eyi agbo nga ngü de bala, angü ah de mere kpeke ngü. Amba ma le agbo nga ra, teka ngü la, nda-ra de. Ma le agbo nga ra nzö teka wü cinga, te ma ngbü emaka teka ngü ka Miri Yesu Kurisito ne. ⁶ Te ma ena ale ta agbo nga ra la, wü ngü de te ma ena agbo nga ra tekaka na ne, ah ma? Ah ladü! Ma su wu de! Amba ma le amere ngü bala nda-ra de. Kükürü de, angü ma le de yi di ecu ngü ra, baka mere kpara, teka ngü ka roto, de te Miri Yesu sere fere ne, nda-ra kpah de. Amba de-yi, yi wu wü ngü, te ma ngbü mere gbü jia yi ne eyi. Yi je kpah wü ngü, te ma

ngbü mala fü yi ne eyi, cu de güje yi. Ah ena adi ta mbi, te yi ena angbü efi nga ra teka wü ngü la.

⁷ Teka mere kpeke ngü, de te Miri Yesu sere fere gbü roto ne, Me le de ma ceka te-ra baka mere kpara de. Te di bala, fü Me ayia ato gara cinga te ra, te ngbü embü ra, baka ti te ngbü esösötö ra la. Cinga la ngbü ka-ye ge baka te *Satana tima kpara ka-ye me-ye, agü gü eküte ra la. Me to cinga la te ra, teka de ma mere e, aceka te-ra baka mere kpara, ne de. ⁸ Ma ku gba fü Miri Yesu eyi du bata, teka de engu za keke la te ra asidi. Amba engu le de. ⁹ Fü ah adu amala ngü fere, gü ba, “Te wazi ra ngbü enza la, ni ena angbü eto wazi fere. Ngü la tì fere la de? Ni ena adi eto wazi la fere bala, teka fü ra adi erü di kpekpeke. Fü wü kpara adi ewu wazi ni, Yesu, teka ngü te ni ngbü emere fere la.” Te di tìne eyi bala ne, ma ngbü engbü de tadu, teka wü ngü te ngbü emere ra ne. Te wazi ra ngbü enza la, ma ngbü engbü de tadu, angü Yesu Kurisito ngbü eto mere wazi ye fere me-ye. ¹⁰ Ma ngbü engbü de tadu, teka wazi ra te ngbü enza. Ma ngbü engbü de tadu, te wü kpara ngbü efala ra la. Te wü gara ngü ngbü efa ra la, ma ngbü engbü fi bü de tadu. Ma ngbü engbü de tadu, te wüh ngbü eto cinga te ra, teka ngü ka Yesu Kurisito la. Angü ma wu kpo, gü ba, te wazi ra ngbü enza la, Yesu Kurisito ngbü eto wazi ka-ye fere me-ye.

Dene fingangü te ngbü embü ra teka ngü ka-yi

¹¹ Ma ngbü emala ngü te komö ra, baka mürü maröfö, neh teka ne? Ma ngbü emere ngü la teka ngü ka-yi! Angü ah le ta de yi di emala nga züka ngü ka-ra fü wü kpara me-yi. Baka te yi le amere bala de ne, ma tî eyi agbo nga ra de tete-ra. Yi ngbü eceka ra gbü jia yi baka töndö kpara kükürü? Ah bala de! Amba, wü kpara te yi ngbü efi nga ewü, gü ba, “Wüh de wü cögbörö wü kpara ka-ani, gbü tima ka Me,” ne, ngü ka-ewü tî afa nda-ra nda de! ¹² Ta te ma ngbü tete na kpa esüka yi de kpala ne, wüh to ta cinga te ra fa sü, teka ngü ka Yesu Kurisito. Amba ma ngbü fi bü etüka te-ra, da emere tima la. Ffü Me ayia ato wazi fere, fü ra angbü emere wü cögbörö ngü ka talara di. Ngü la gü tamu ra fü yi, gü ba, ma zu de *mürü tima ka Yesu ne, la fi de? ¹³ Yi le ngü ka-ra la de, neh teka ne? Yi ngbü efi, gü ba, wü gara ngü ladü, te ma ngbü emere gbü gara wü sü, te ma mere kpaka yi la de? Amba ngü ladü ngbee biringbö, te ma mere de! Angü ma yi-ta yi ta teka jiase nda-ra de! Dela siti ngü? Te ah bala, ah le de yi ce siti ngü ka-ra la!

¹⁴ Wü di enga ra, kokoro ka-ra kpaka yi kpala eyi gbamari. Ah ena adi eyi de ehabata kokoro ka-ra. Ngü te ma ngbü ele kpaka yi ne, ah de jiase nda de! Ah de wü e ka-yi kpah de! Ma ngbü ele de yi le ra de maguma yi 'buru. Wü jürü jaji ngbü kpah eto e fü wö wü? Ah bala de. Ah de wö ye wü jaji, te ngbü eto zü-e me-ye fü wü di ye! Te di bala, ah le de yi wu, gü ba, ma kpah de wö ani. ¹⁵ Ma le eyi ato wü e ka-ra 'buru fü yi. Ma le kpah ato te-ra 'buru, teka ato wazi

fü yi, gbü ngü ka Miri Yesu Kurisito, angü ma le yi de maguma ra 'buru! Amba yi le ra nda-yi de, neh teka ne?

¹⁶ Baka ta te ma ngbü kpaka yi kpala ne, ma yo ta e biringbö eyi eküte yi? Amba ma mere bala nda-ra de! Wü gara kpara ngbü emala, gü ba, ma de mürü fiti, ma ngbü emere mani, teka amaka jiase esaka yi. Si-ngü la baye? ¹⁷ Wü di engä wüna, yi fi nga ngü la mbi mbi mbi! Wü kpara ta te ma tima ewü kpaka yi ne, wüh koro kpala, fiti yi, zi jiase ka-yi, du di to fere? ¹⁸ Ma mala ta fü wü Tito, de wüh nü te engä gina ake gara engä ni a. Tito fiti ta yi eyi, fü ah aza jiase esaka yi? Ngü ka Tito ka-ye kpah baka ngü ka-ra. A mere ngü de maguma a 'basu 'basu nda-a de!

¹⁹ Wü di engä wüna, yi ngbü efi, gü ba, ma ba ngü la fü ani bala, teka de ngü ka-a reke gbü jia ani? Ah bala de! Ngü de te a ba fü yi la, ah ka-ye de zu ngü ka Yesu Kurisito, te engu to fere me-ye. Me wu ngü la kpo! Ma su wu de! Ngü te ma ba fü yi, ah teka de ah to wazi fü yi, gbü ngü ka Yesu Kurisito. ²⁰ Ma ngbü efi nga yi efa sü. Te ma ena akoro kpaka yi kpala la, ma ena amaka yi 'be? Angä, ngü ka-yi ena areke gbü jia ra fanü? Te ah bala de la, ngü te ma ena amere, ti areke gbü jia yi kpah de! Dela ngü te ngbü eto fingangü fere. Angü, te ma ena anü amaka yi, te yi ngbü engbü de siti maguma, da ekpü te-yi la, ah esiti! Angä te yi ngbü edi ngü eküte wü bu yi, da efala te-yi, da emala ambala'ba eküte wü bu yi, da egbo nga yi de tete-yi la, ²¹ ngü la ena ato lümü fere gbü jia Me! Angü, te ma ena amaka wü kpara, te ewü di la fi emere siti ngü, da endondoro sidi nga

wü würüse fa fa fa, wüh le afü maguma wü de la, ma ena aku gba cu de ngura, teka ngü ka-ewü la! Dela eyi ngü, te ngbü eto mere siti fingangü emaguma ra!

13

Dene adu ngü te ma ele amala fü yi

¹ Ma ena akoro kpaka yi kpala mba kere. Dela ena adi de ehabata kokoro ka-ra kpaka yi kpala. Te ma ena akoro kpala la, nih ena akolo ngü ka wü mene kpara, de te ewü ngbü emere *siti ngü ne. Nih ena aye süka ngü la areke areke, kpah baka te wüh ba gbü *Ngari Me ta gügü, gü ba, “Te gara kpara i kiri ye engagira miri, te kpara la bü me-ye kpikpi ye la, de wüh mere e aje ngü kaka-na de. Ah le de wü kpara 'basu anga bata, te ewü wu ngü la de jia wü ne, di ladü.”* ² Ta gbü e'ba'basu kokoro ka-ra kpaka yi de kpala ne, ma mala ta ngü fü wü kpara, de te ewü ngbü emere siti ngü ne, kpekpeke, gü ba, “Te wüh fü maguma wü de la, wüh ena ato kuru te ewü ato fanü fanü.” Titine, baka te ma di kpaka yi kpala ma ne, fü ra adu kpah anda nga ngü la fü yi kpekpeke, gü ba, “Te ma du koro kpaka yi kpala, maka wü kpara la, o wüh fü maguma wü fi de la, ma ena ato kuru te ewü ato fanü fanü. Ma ti afüwa ewü tine de.” ³ Yi gü ba, “Ani ngbü ele awu, anga Yesu Kurisito ngbü ero mö te komö ra me-ye fanü ya?” Wayi! Yi ena awu ngü la! Yi mere e afi, gü ba, wazi Yesu nza eyi ne de!

* **13:1** 13:1 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Manda nga Riri 19:15.

Engu ena ato kuru te yi de mere wazi ye! ⁴ Fanü fanü, ta te wüh bere engu füh *rü gbegete ne, wawazi nza ta eyi. Sidi nga ngü la, fü Me adu ato mere wazi fefe na. Angü Me zükü engu gbü kpi la, fü ah adu angbü ka-ye de mere wazi ka Me la, fi bala. Nda-a, a ngbü elala fi bü eküküte na, angü wazi a ngbü ka-ye kpah enza anza. Amba gbü sikipi te a ena akoro tete kpaka yi kpala, a ena angbü de mere wazi ka Me gbü wü ngü ka, kpah baka nda Yesu.

⁵ Dene ngü te ma le amala fü yi. Ah le de yi ceka ngü ka-yi mbi, anga yi to maguma yi eyi fü Yesu Kurisito fanü fanü ya? Yi wu de, gü ba, Yesu Kurisito ngbü engbü emaguma ani? Yi fi nga ngü la mbi mbi mbi! Te Yesu ngbü emaguma yi de la, yi ena adi de wü *kpara ka Yesu, neh baye baye? ⁶ Ma wu eyi, gü ba, te yi fi nga ngü ne mbi mbi la, yi ena awu, gü ba, a zu de wü *mürü tima ka Yesu Kurisito fanü. ⁷ Amba, ah de mere ngü de. Mere ngü te ma ngbü eku gba fü Me tüngüngü kpekpeke ne, ah dene. Yi ce da emere wü *siti ngü. Anga te yi ngbü emala, gü ba, a de wü mürü tima ka Yesu de la, ah ba ngü de. Amba, ah le de yi di emere mene ngü, te ena areke gbü jia Me. ⁸ Angü dela ka-ye zu ngü ka Me, a ti aga yiki de. A ngbü fi bü emere tima, teka de ngü ka Me ga nü kpa engagira nü. ⁹ Te wazi a nza anza la, ngü ma! Amba te yi maka wazi eyi, teka ngü ka Yesu Kurisito la, ngü la ena ato tadu fü a. Angü a ngbü fi bü eyi-ta Me, teka de yi rü kpekpeke gbü ngü ka Me, anü de ngü ka Me la kpa engagira nü. ¹⁰ Dela si-ngü te ma ngbü eba

ngü ne tete fü yi, o ra di la nengete de kpakine ne. Angü, te ma ena akoro kpaka yi kpala la, ma le awu, gü ba, yi fü maguma yi eyi fanü fanü. Te di bala, ma tì ato kuru te yi nda-ra tìne de. Fanü, Me to wazi eyi fere, teka ngü ka-yi. Amba Me to wazi la fere, teka fü yi angbü de cinga, ne nda de. Me to wazi la, teka de yi maka wazi, teka fü yi arü di kpekpeke, gbü ngü ka Yesu Kurisito.

¹¹ Wü di enga wüna, dene adu ngü ka-ra. Yi rü kpekpeke gbü ngü ka Yesu Kurisito, de yi nü de ngü la kpa engagira nü. Yi je wü ngü ka-ra la. Yi mere e angbü ega yiki esüka yi de. Yi di ele te-yi esüka yi de maguma yi biringbö. Te yi ngbü emere bala la, Me ena angbü tundu de wü yi fanü fanü, angü engu de kpara te ngbü ele nih de maguma ye biringbö. Dela eyi ngü te ma le amala fü yi.

¹² Yi to mandì ka-a fü wü di enga ni nih, gbü tima ka Yesu Kurisito de kpala ne 'buru. Wü kpara ka Yesu de kpakine ne, to kpah mandì kawü fü yi kpala fa sü. ¹³ Yesu Kurisito di de yi, de *züka maguma ye. De Me ngbü de yi, de ah le yi de maguma ye 'buru. De *Nzila Wazi Me ngbü kpah de yi, de ah to wazi fü yi, fü yi adi ele te-yi esüka yi di.

Dela adu ngü te ma mala fü yi, de-ra Pawülü.

To Ngü Mürü ka Me bete Gina Ngü (S Sudan)
Mündü: To Ngü Mürü ka Me bete Gina Ngü (S
Sudan) New Testament+

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mündü)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9787304f-bc80-5421-9b63-c767eb819b6f